

Írta:

2009. január 21. szerda, 23:40 - Módosítás: 2009. január 21. szerda, 23:52

Kevés ijesztőbb és szánalmasabb látvány van, mint egy eszméletlenül, görcsösen rángatózó epilepsziás. Nem csoda, hogy rengeteg félelem kíséri az epilepsziát, ezt az egyáltalán nem misztikus betegséget.

Okok:

Az epilepszia az idegrendszer rohamszerűen fellépő működési zavara, az agy egy területének összehangolatlan működése miatti görcsroham, melynek kiváltó oka lehet magában az agyvelőben. Szülés körüli agysérülés vagy később, bármely életkorban a koponyát ért baleset állhat a háttérben. (Nem ritka, hogy a trauma és az első epilepsziás roham kialakulása között hosszú idő, akár hónapok-évek is eltelnek.) Az epilepszia lehet agyhártya- vagy agyvelőgyulladás, különböző koponyaúri daganatok és agyi érfolyamatok korai vagy késői következménye is. Úgymond külső, nem központi idegrendszeri tényezők, kóros anyagcsere-folyamatok (pl. vércukoresés) vagy különböző mérgezések (ólom, alkohol, metilbromid stb.) is görcsrohamot provokálhatnak.

Grand mal

(Francia eredetű orvosi kifejezés.) Nagy roham, más szóval generalizált epilepsziás roham, mely különösen sokkolja a beteg környezetét. A körülállók általában arra az artikulátlan felkiáltásra figyelnek fel, amely a légzőizmok görcse miatt keletkezik. A beteg eszméletét veszti, elvágódik. Ekkor megsérülhet, beütheti a fejét, törzsét, végtagjait, de ha a roham például vízben éri, akár meg is fulladhat. Az eszméletlen ember törzsén, végtagjain megfeszülnek az izmok, kihagy a légzése és egész teste elkékülhet az átmeneti oxigénhiány miatt. Néhány másodperc múlva az izmok rángatózni kezdenek. Ebben az állapotban a beteg könnyen megharapja a nyelvét, és vizeletét, székletét maga alá bocsáthatja. A görcsök általában egy-két perc alatt véget érnek, utána a beteg mély alvásba zuhan, vagy ellenkezőleg, fokozatosan, percek alatt öntudatra tér. Sokszor kíséri amnézia, nem emlékszik a rohamra. Az epilepsziás rohamok akaratlagosan nem befolyásolhatók. Néha a nagy rohamok halmozottan, egymást követően fordulnak elő, és szakszerű orvosi beavatkozás nélkül kialakulhat az életveszélyes status epilepticus.

Petit mal

A kis roham rövidebb ideig tart és következményeiben többnyire (de nem mindig!) enyhébb. Ez is általában tudatvesztéssel, körülírt izomcsoportokat érintő izomrángással jár, de néhány másodperc alatt lezajlik. Ezért néha csak annyit lehet észrevenni, hogy elakad a beszéd, a beteg maga elé mered. Más rosszullétfajtákat melegségérzet, zsibbadás, szaglási, hallási, látási hallucinációk kísérnek.

Diagnózis, terápia

Az epilepszia felismerésének máig nélkülözhetetlen műszere az elektroencefalográf (EEG), amikor is koponyára helyezett elektródákkal vizsgálják az agy elektromos tevékenységét, így pontosan megállapítható az elváltozás helye és típusa. Természetesen számos más vizsgálati eljárásra (többek közt a CT-re - komputertomográfiára) is szükség lehet. A megfelelő életvitel kialakítása nem csak a tünetek, hanem a társadalomban meglévő - sok szempontból érthetetlen - előítéletek miatt is nehéz. Kevésbé köztudott, hogy az epilepszia bizonyos formái gyógyíthatók, az epilepsziások többsége pedig tünetmentessé tehető. Tehát a betegek túlnyomó többsége teljes életet élhet. Ma már számos kiváló epilepszia elleni gyógyszer van forgalomban. Ezek különböző mechanizmusok szerint csökkentik a görcskésztséget, tehát megelőzik a roham esetleges kialakulását. Évekig, néha egész életen át szedni kell őket. Más szerek magát a rohamot szüntetik meg (ma már otthon is adható, gyorsan ható, rohamot oldó gyógyszerek is rendelkezésünkre állnak, melyeket általában a betegek közvetlen hozzátartozói jól ismernek). A kezelés elengedhetetlen követelménye a folyamatos gondozás.

Tanácsok

Ne próbáljuk az epilepsziás görcsöt fizikailag, lefogással, leszorítással megszüntetni. Legjobb a beteget az oldalára fektetni, az esetleges félrenyelés, fulladás megakadályozása miatt. Ügyeljünk, hogy a beteg lehetőleg ne sértse meg magát a görcs során, távolítsunk el a közeléből minden sérülést okozható tárgyat. Ne próbáljunk a fogak közé betenni semmit. Ismeretlen beteg esetében eszméletvesztéskor feltétlenül hívjunk mentőt, mert mint már említettük, a görcsroham más betegség első megnyilvánulása is lehet.